

срѣдъ измѣна, показа на другитѣ пътя къмъ славата“. България стана свободна слѣдъ освободителната война прѣзъ 1876 година. Неотдавнашнитѣ осждени и изгонени се върнаха съ триумфъ въ лоното на родината. Бездомни скитници до тогава, тѣ пиеха водата на пограничния Дунавъ, защото въ неговитѣ вълни течеха и струитѣ на български рѣки. И цѣлуваха родната земя, когато минѣха на свободния вече десенъ брѣгъ на Дунава. Въ честъ на Царя Освободителя Александъръ II и за прослава на възстаницитѣ екнаха пѣснитѣ на завърналитѣ се мъченици и химнитѣ на поетитѣ.

Изобразителъ на тази прѣходна епоха и въ живота си и въ българската литература е Иванъ Вазовъ. Прослави се той съ романа си „Подъ Игото“, епична картина на кроежитѣ и тайнитѣ срѣщи на патриотическитѣ комитети и освободителнитѣ начинания подъ влиянието на апостолитѣ. Кому не се е връзълъ въ паметъта образа на черешовото топче на възстаницитѣ, което е исторически фактъ? Този епизодъ е тъй величественъ и характеренъ, както за поляцитѣ е разбирането на шведския топъ отъ Кмицица (въ романа „Потопъ“ отъ Сенкевича — бѣл. на прѣводача). Тука Вазовъ възсъздаде живота на народа си въ единъ моментъ на прѣломъ и, като такова, това творение най-първо бѣше оцѣнено отъ българи и сърби, а слѣдъ това вѣстѣта за този *chef d'oeuvre* се разнесе на сѣверъ и на западъ.

Цѣла Европа го направи достойние на своитѣ разноезични читатели. Съ творчеството на Вазова се запозна и Полша, и то благодарение на нашитѣ емигранти, които се бѣха заселили въ България, двѣтѣ сѣмейства Анцови и Соподзкови. И „Подъ игото“, и „Разказитѣ“ на Вазова ни сж отдавна достъпни.

Като изгнаникъ, Вазовъ е стѣпялъ по сжитѣ онѣзи земи, дѣто и нашиятъ Мицкевичъ. Скиталъ се въ Одеса, странствувалъ по Италия. Ала, както полскиятъ пѣвецъ, винаги се прѣнася съ копнѣщата си душа отъ прѣкрасната крайморска природа все къмъ онази Литва, отъ която напразно очаква да чуе нѣкакъвъ гласъ, така сжщо и българскиятъ пѣвецъ не може да намѣри забрава дори въ страната на палмитѣ и портокалитѣ. Когато англичанинътъ (въ стих. „Капуанска долина“ — бѣл. на прѣводача), сжщо като нашитѣ Графъ и Телимена, (въ „Панъ Тадеушъ“ отъ